

HANS CHRISTIAN ANDERSEN

POVEȘTI

Ilustrate de
ROUSSEAU, BAUER, CLOSS, JUNGT,
MATE, TRESSE

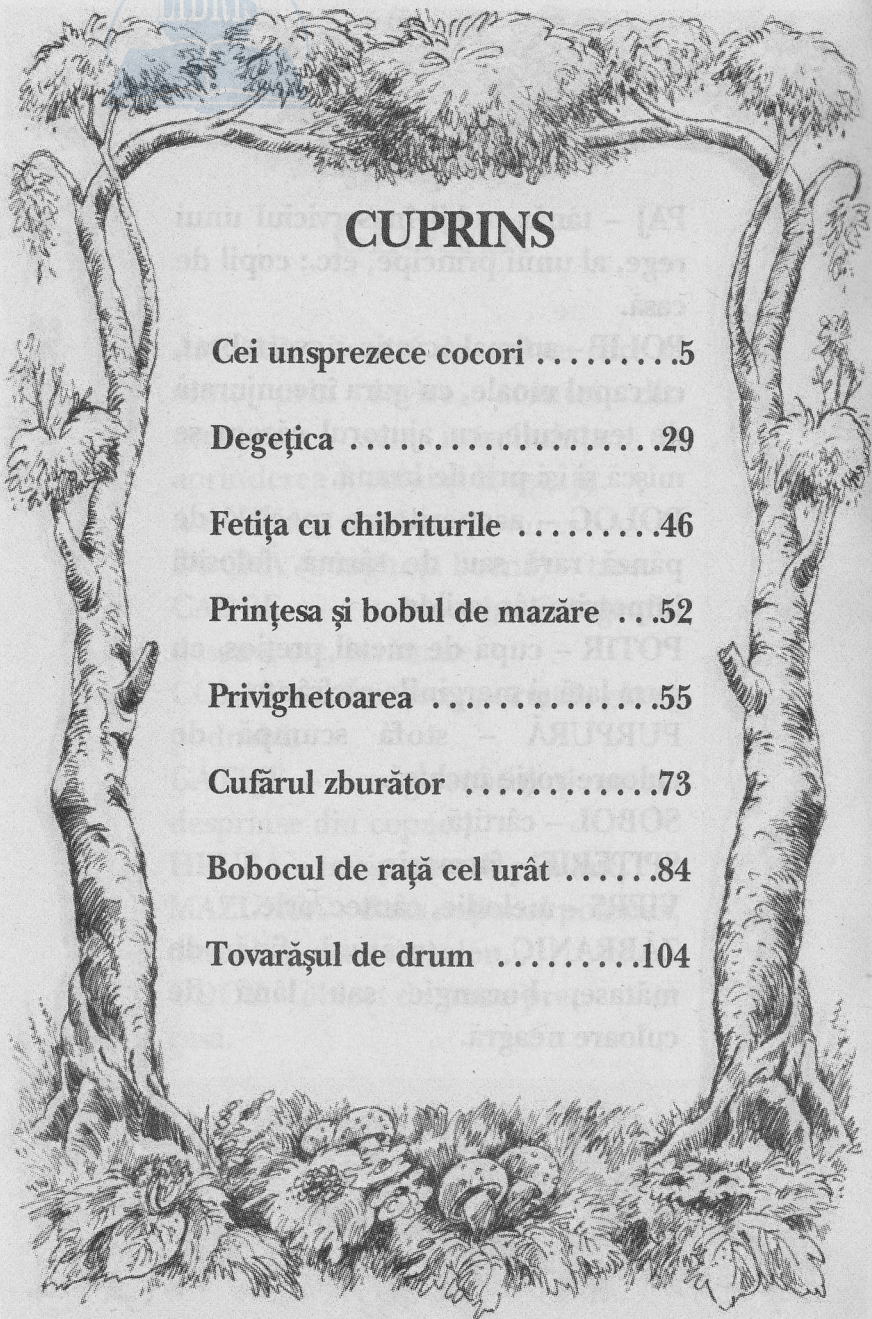

REGIS

COLECȚIA
BASME
ȘI
POVEȘTI
NEMURITOARE

CUPRINS

Cei unsprezece cocori	5
Degețica	29
Fetița cu chibriturile	46
Prințesa și bobul de mazăre ..	52
Privighetoarea	55
Cufărul zburător	73
Bobocul de rață cel urât	84
Tovarășul de drum	104

Moș Ene	132
Hainele cele noi ale împăratului	154
Povestea unei mame	163
Florile micuței Ida	174
Mica sirenă	186
Crăiasa zăpezilor	215
Soldatul de plumb	272
Glosar	284

CEI UNSPREZECE COCORI

Depart, departe, în țara unde se duc rândunelele când le gonește iarna de la noi, era un împărat care avea unsprezece feciori și o fată pe care o chema Elsa.

Cei unsprezece frați, unsprezece prinți, se duceau la școală cu decorații pe piept și cu spadă la șold. Scriau cu condeie de diamant pe tăblițe de aur, și spuneau frumos lecțiile pe de rost; cu un cuvânt toate la ei arătau că-s prinți.

Surioara lor Elsa, stătea într-un scaunel de cristal și răsfoia o carte cu poze, de-un preț așa de mare... cât o jumătate de împărăție.

Erau cu adevărat fericiți copiii aceștia, dar fericirea aceasta nu putea să țină în veci.

Tatăl lor, care împărățea peste tot cuprinsul, se însură a doua oară cu o împărătesă rea de mama focului și care

nu-i iubea deloc pe copii. Ei simțiră asta chiar din prima zi. Era sărbătoare mare; copiii se jucau, și lume după lume curgea mereu la palat. Atunci în loc să le dea copiilor, ca de obicei, prăjituri și mere zaharisite, împărăteasa le trimise nisip într-o ceașcă de ceai, îndemnându-i să mănânce.

După o săptămână o trimise pe mica Elsa într-un sat, la niște oameni săraci; iar pe bieții prinți îi pârî la împărat de-atâtea rele închiphuite, încât acesta de la o vreme nici nu se mai îngriji de dânșii.

—Duceți-vă în lume și trăiți cum veți ști, le zise haina împărăteasă. Zburați în văzduh, fiți păsări mari fără glas.

Dar ea nu putu să le facă tot răul pe care li-l dorea, căci în clipa aceea ei se schimbară în unsprezece cocori. Și, scoțând un țipăt ciudat, se înălțară în stol deasupra pădurii din preajma palatului.

A doua zi în zori, trecură prin fața cocioabei unde era surioara lor Elsa. Se rotiră în zbor de câteva ori, întinzându-și ciocurile și bătând din aripi. Dar surioara lor dormea, și nu-i auzi nimeni, nimeni nu-i zări. Se ridicară în slăvi și se făcură nevăzuți. Târziu își potoliră zborul deasupra unei păduri întunecoase, la marginea mării.

Biata Elsa se juca în cămăruța ei cu-o frunză, căci n-avea alte jucării. Făcuse în mijlocul frunzei o ferestruie prin care ea se uita la soare, și i se părea că în depărtare vede strălucind ochii fraților ei; și razele soarelui care îi atingeau obrazul le simțea ca și cum ar fi fost sărutări de la frații ei.

Treceau așa zilele una după alta. Când vântul clătina încetișor tufele de trandafir din fața căsuței, el le șoptea: „Ce poate fi mai frumos decât voi pe lume?“ Și trandafirii legănându-se spuneau: „Drăgălașa Elsa“. Duminica, pe când bătrâna stătea pe prag citind în cartea-i de rugăciuni, vântul, întorcând foile, șoptea cărții: „Cine poate fi mai sfânt ca tine?“; iar cartea-i răspundea: „Drăgălașa Elsa“; și cartea, și trandafirii spuneau adevărul.

Când împlini cincisprezece ani, Elsa se-ntoarse la palat. Împărătesa văzând-o atât de frumoasă, se făcu foc și

pară de necaz, și prinse o ură de moarte pe biata fată. Ar fi dat mult ca s-o poată preface și pe ea în cocor ca pe frații ei; dar nu se-ncumetă la una ca asta, deoarece împăratul nu mai putea de dor să-și vadă fata.

A doua zi de dimineață, împărătesa intră în odaia de baie, care era toată de marmură, împodobită cu covoare frumoase și cu perne moi. Luă trei broaște, le sărută, și spuse uneia: „Tu să te așezi pe creștetul Elsei, când va intra în baie – ca să fie proastă ca tine“; alteia: „Tu, pe frunte să i te așezi, să se facă urâtă ca tine, să nu o mai recunoască tatăl său“; iar celei de-a treia: „Tu pe inimă să-i stai, și s-o faci așa de rea, încât viața ei un chin să fie“.

Aruncă broaștele în apa limpede, care numaidecât se făcu verzuie, apoi o chemă pe Elsa, o dezbracă și o vâri în baie. În aceeași clipă o broască i se așeză pe creștet, alta pe frunte, și cea de-a treia pe inimă; dar Elsa parcă nici nu băga de seamă. Când ieși din baie, trei flori de mac roșii sângerau luciul apei. Dacă broaștele n-ar fi fost înveninate de sărutarea zgripturoaicei, atunci în trandafiri frumoși s-ar fi prefăcut. Se schimbaseră în flori, numai atingând capul și inima fetei, atât de curată și de sfântă era ea, încât toate vrăjitoriile n-aveau nici o putere asupra-i.

Vipera de împărătesă văzând că nu poate izbuti nimic cu toate farmecele ei, o spoi pe biata fată cu zeamă de nucă și-i făcu toată pielea neagră; apoi o năclăi pe obraz cu un fel de unsoare urâcioasă și-i încurcă tot părul, așa că era cu neputință s-o mai recunoști.

Impăratul când o văzu se sperie și zise că nu-i aceasta fata lui. Nimeni n-o mai recunosc, afară doar de câinele din curte și de rândunele – dar ce folos, că nu puteau vorbi!

Atunci Elsa plânse amar și se gândi la frații ei care erau departe și, mâhnită, fugi din palat, străbătu câmpii și dealuri și se înfundă într-o pădure ce nu se mai sfârșea. Nu știa sigur unde se duce; singura ei dorință era să-și găsească frații care, nu mai încăpea acum nici o îndoială că și ei trebuie să fi fost izgoniți în lumea largă.

În curând se înnoptă. Biata fată nu mai vedea drumul; istovită, se lăsă pe iarba moale, se închină și își rezemă capul de rădăcina unui copac. Peste tot domnea o liniște deplină. Aerul era plăcut, și mii de licurici străluceau prin iarbă cu luminițele lor verzui. Atinse cu mâna o rămurică, și găzele lucitoare picurară asupra-i ca niște firmituri de stele. Toată noaptea Elsa îi visă pe frații ei. Îi vedea jucându-se și scriind cu condeiele lor de diamant pe tăblițe de aur, și răsfoind cartea cu poze care valora jumătate din împărăție. Dar în loc să scrie ca altă dată pe tăbliță numai bețe și cercuri, acum scriau isprăvile lor mari, și tot ce-au văzut, și tot ce-au simțit.

În cartea cu poze toate erau vii: păsările cântau, oamenii se mișcau, veneau și vorbeau cu Elsa și cu frații ei. Și cum întorcea o foaie, toți își luau numaidecât locul, ca să nu se facă încurcătură printre poze.

Când se trezi Elsa, soarele era sus; dar ea nu-l vedea din cauza copacilor mari care-și întindeau ramurile dese deasupra ei; numai razele lui străbăteau și se părea că-i o

pânză subțire de aur ridicată în vânt. Miresme dulci pluteau în aer, și păsările veneau și se așezau pe umerii fetei.

Auzea murmurul unei ape care curgea lin într-un lac, al cărui fund era din nisip curat și mărunț. Tot lacul era înconjurat de mă răcini înalți și stufoși, și numai într-un singur loc cerbii făcuseră o deschizătură. Pe acolo ajunse Elsa la marginea apei, care era așa de limpede, încât dacă vântul n-ar fi mișcat crengile și tufișurile, ai fi crezut că-s zugrăvite pe fund.

Când își văzu în lac fața ei așa de neagră și urâtă, se îngrozi; dar luând apă-n mâini și spălându-și fața, se văzu iarăși curată și albă cum a fost. Atunci dezbrăcându-se de haine, intră în apă. Niciodată o limpezime de lac n-a oglindit o mai frumoasă fată de împărat. După ce se îmbracă și își împleți părul, dând de-un izvor în apropiere, bău apă din pumni, și porni înainte-n adâncul pădurii fără să știe unde merge.

Se gândea la frații ei, și mai ales la Dumnezeu de sus, care n-are s-o lase pierzării. El care dă roade pomilor sălbatici pentru hrana celor rătăciți, El îi puse în cale un măr ale cărui crengi se-ndoiau de greutatea merelor ce le purta. Elsa se opri aici și își potoli foamea. Apoi iar porni, și merse, merse până ce-ajunse în desimea cea mai întunecoasă a codrului. Acolo tăcerea era așa de mare, că auzea lung răsuflând în urmă zgomotul pașilor ei, și foșnetul frunzelor abia atinse de picioarele sale. Nu se vedea o singură pasăre, și nici o rază de soare nu străbătea

printre crengile lungi și stufoase. Trunchiurile copacilor erau așa de apropiate unul de altul, încât i se părea că-i închisă între gratii mari de grinzi. Niciodată nu-și închipuiseră o astfel de pustietate. Se făcu noapte; de data aceasta nu mai vedea nici un licurici prin iarbă și nici o stea pe cer. Cu mult amar în suflet, Elsa se culcă și adormi numaidecât. În somn, i se părea că ramurile s-au desfăcut deasupra ei și Dumnezeu din cer, înconjurat de îngeri, o privea cu bunătațe. Când se trezi, nu știa bine dacă a visat asta, sau a fost adevărat.

Merse mai departe în puterea codrului și întâlni o babă cu un coș plin cu fructe, din care-i dădu și ei câteva. Elsa o întrebă dacă nu a văzut unsprezece feciori de împărat călări stăbătând pădurea.

—Nu, răspunse baba, dar ieri am văzut unsprezece cocori; aveau coroane de aur pe cap, și se roteau în zbor pe deasupra unui lac, nu departe de-aici.

Și conduse fata pe-un coborâș; în vale șerpua un râuleț, ale cărui maluri erau umbrite de copaci înalți cu crengile plecate.

Elsa își luă ziua bună de la bătrână, și porni înainte pe lunca râulețului până la capătul lui, unde se vărsa într-o nemărginită întindere de apă.

Acolo se desfășura marea în toată frumusețea ei; înaintea fetei, cât cuprindea cu ochii, era numai strălucirea mării; dar nici o pânză, nici o corabie nu se zărea. Cum să meargă mai departe? Se uită lung la pietricelele de pe țărm, cum le rotunjise și le poleise apa; și sticlă, și fier, și

piatră, toate se neteziseră la fel, și doar lunecarea apei e mai ușoară decât atingerea delicată a mâinii unei fete.

—Pietricelele acestea s-au făcut așa lucii, de mult ce s-au frecat de valuri; iată cum tot ce-i aspru se netezește. Vă mulțumesc, valuri limpezi și neadormite, pentru învățătura ce-mi dați; am să fiu și eu neadormită. Inima-mi spune că voi aveți să mă duceți într-o zi lângă frații mei iubiți.

Pe iarba aruncată de mare, erau unsprezece pene de cocori, albe, stropite de câteva picături de apă. Rouă era sau lacrimi? Cine să știe? Elsa le adună și făcu un buchet. Ea nici nu băgă de seamă singurătatea; marea cu schimbările ei veșnice îi înfățișă în câteva ceasuri priveliști atrăgătoare, câte nu i-ar fi putut arăta toate lacurile într-un an de zile. Când venea un nor mare, negru, marea parcă zicea: „Și eu pot lua fața asta“. Atunci vântul tulbura valurile și ele se acopereau de-o spumă albă. Când dimpotrivă, norii erau roșii și vântul potolit, marea se asemăna cu o floare de răsură. Apa sălta ușor, ca pieptul unui copil adormit.

Către asfințitul soarelui Elsa zări unsprezece cocori, având coroane de aur pe cap, și care se apropiau de țarm.

Zburau unul după altul, parcă era o panglică lungă, albă. Văzându-i, ea urcă repede coasta și se ascunse în dosul unui tufiș. Îndată cocorii se așezară împrejur, fâlfâind din aripile lor albe și mari.

Când soarele scăpătă de tot, penele cocorilor căzură și ei se schimbară în unsprezece feciori de împărat: erau frații Elsei. Ea scoase un țipăt când îi văzu, și se aruncă în

brațele lor chemându-i pe nume. Nespusă a fost bucuria lor când o văzură. Mare și frumoasă, aproape să n-o mai recunoască; râdeau și plângeau totodată, și înțeleseseră că și ea fusese lovită de aceeași răutate a mamei lor vitrege.

—Noi zburăm sub chip de cocori, zise cel mare, atâta vreme cât soarele lucește pe cer; dar cum apune, luăm iar trup omenesc. Din pricina asta, aproape de asfințitul soarelui trebuie să ne așezăm pe pământ; dacă am zbura înainte în slăvile cerului, am cădea din înălțimi, ca niște oameni în prăpastie. Noi nu stăm în țara asta, locuim dincolo de mare, într-o țară tot așa de frumoasă, dar până acolo drumu-i lung de tot; trebuie să treci marea și nu-i nici o insulă unde să putem poposi noaptea. O singură stâncă ascuțită, unde abia încăpem înghesuiți unii într-alții, se ridică în mijlocul mării. Și când marea e înfuriată suntem adesea acoperiți de valuri; cu toate astea mulțumim lui Dumnezeu și pentru adăpostul ăsta. Acolo ne petrecem noaptea sub chip de oameni. E singurul mijloc pe care-l avem de a vedea țara noastră scumpă; și pentru a trece marea ne trebuie cele două zile mai lungi din an. Nu ne este îngăduit să ne vedem țara decât o dată pe an. Unsprezece zile putem sta aici, și-atunci zburăm deasupra mării de unde zărim palatul în care ne-am născut și unde trăiește tatăl nostru, turnul înalt al bisericii unde este înmormântată mama noastră. Tufele și copacii parcă ar fi rudele noastre; caii sălbatici aleargă în livezi, ca-n vremea copilăriei noastre, cărbunarii cântă aceleași cântece vechi, pe care le-ascultam cu-atâta plăcere. Într-un cuvânt aici e

țara noastră, spre care pururi se îndreaptă gândurile noastre, și unde te regăsim în sfârșit, surioară. Mai avem două zile de stat, și pe urmă ne ducem într-o țară frumoasă, ce e drept, dar nu e țara noastră. Cum să te luăm cu noi? N-avem nici corabie, nici barcă.

—Ce-aș putea face oare, ca să vă scap? zise Elsa.

Și toată noaptea puseră la cale mântuirea lor; abia către ziuă ațipiră.

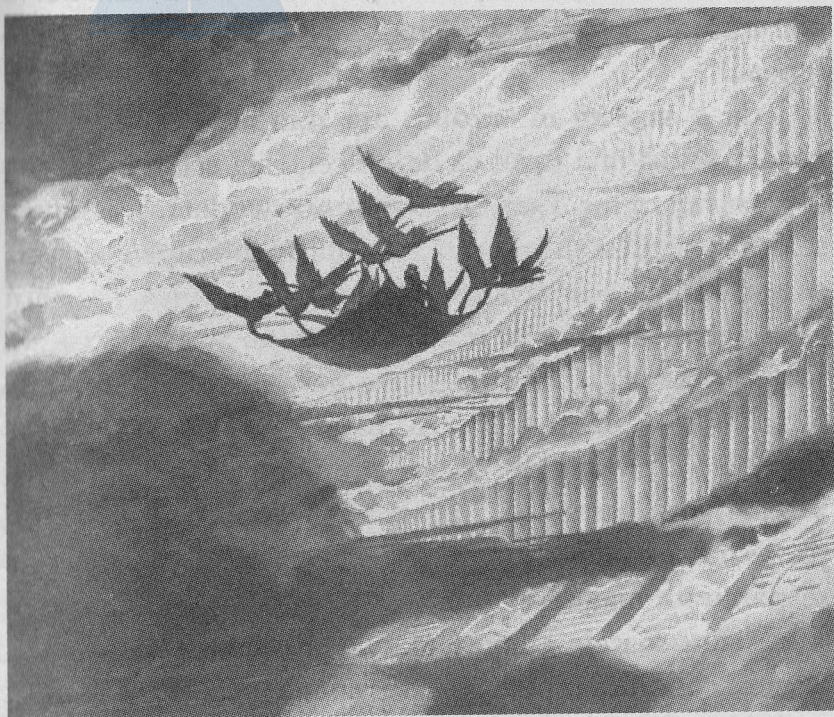
Elsa se trezi în bătaia de aripi a cocorilor. Frații ei, schimbați iarăși, se înălțau făcând roate mari în văzduh. Numai unul dintre ei, cel mic, rămase lângă dânsa. El puse capul pe umărul fetei, ea îi mângâia aripile albe, și petrecură astfel toată ziua împreună.

A doua seară veniră și ceilalți, și când soarele asfinți, se prefăcură iar în feciori de împărat.

—Mâine plecăm, zise cel mare, și nu mai venim decât peste un an. N-avem cum să te lăsăm aici; ai tu destulă putere ca să vii cu noi? Eu singur te-aș putea purta cât ține codrul tot; iar laolaltă aripile noastre vor fi în stare să te ducă pe deasupra mării.

—Da, da, luați-mă cu voi, zise Elsa.

Și-n grabă ei împletiră toată noaptea un fel de plasă din trestii și răchită. O puseră pe Elsa înăuntru, și când răsări soarele, cei unsprezece cocori luară plasa în ciocurile lor și zburară în nori cu surioara lor, care dormea încă. Și fiindcă razele soarelui îi cădeau drept pe obraz, unul din cocori zbură deasupra capului ei, ca să-i facă umbră cu aripa-i întinsă. Când se trezi Elsa, pământul nu se

mai vedea; ei i se părea că visează încă, atât de neînchipuit era zborul acesta printre nori, deasupra mării. Lângă dânsa era o ramură încărcată cu fructe de toată bunătatea, și un mănunchi din rădăcinile cele mai gustoase; frățiorul ei cel mai mic i le pusese. Și dânsa îi zâmbi cu recunoștință, că tot el era acela care zbura acum deasupra ei, umbrind-o cu aripile lui. Cocorii se înălțară atât de sus, că întâia corabie ce se zări sub ei, li se păru un pescăruș pe apă. În urma lor era un nor mare, ca un munte; Elsa își văzu lunecând umbra ei și a celor unsprezece cocori deasupra apei, și

umbrele erau mari ca niște uriași. Niciodată nu văzuse ceva mai frumos, dar cum se înălța soarele pe cer, umbrele se topeau.

Ca o săgeată în văzduh, așa zburau cei unsprezece cocori, totuși mai încet ca de obicei, căci acum o duceau și pe surioara lor. Cerul se posomorî deodată, și noaptea se apropia; Elsa îngrijorată, se uita cum scapătă soarele spre asfințit, și stânca pustie nici nu se zărea încă. I se păru că și cocorii își mișcau mai greu aripile. Și numai ea era toată pricina întârzierii lor; căci dacă apunea soarele, ei făcându-se oameni, ar fi căzut în mare și s-ar fi înecat. Se rugă lui Dumnezeu din tot sufletul ei, dar stânca tot nu se zărea. Norii negri se apropiau din ce în ce, vântul prevestea furtună, tunetul începu a bubui și fulgerele scăpărau tot mai dese.

Acum soarele atingea marea, și inima fetei zvâcnea. Cocorii coborâră repede, așa de repede încât ei i se păru că vor cădea; dar deodată își luară iar zborul. Soarele se vedea numai pe jumătate, când ea zări stânca pustie; se arăta cât un câine de mare care și-a scos capul din apă. Soarele nu mai era decât o geană de lumină când ea puse piciorul pe stâncă; și când se stinse de tot, ca cea din urmă scânteie dintr-o hârtie aprinsă, își văzu frații împrejurul ei, strânși grămadă, ținându-se toți de mână. Nu mai era nici un locșor gol. Valurile izbeau stânca și treceau peste capetele lor, cerul părea în flăcări, tunetele bubuiau fără încetare. Elsa și cu frățiorii ei, ținându-se de mâini, își ridicau ochii și glasul către Dumnezeu ca să le dea putere și ocrotire.

In zori furtuna se potoli. Cocorii își luară zborul cu Elsa, de cum apăru soarele. Marea era încă zbucimată; de sus văzută, spuma ei arăta ca mii de lebede legănate de valuri.

Deodată Elsa văzu în fața ei niște munți mari, care păreau că plutesc în aer. În mijlocul stâncilor și ghețarilor strălucitori, se vedea un castel uriaș împrejmuț de grădini rânduite în trepte una deasupra alteia. La poalele munților erau păduri de palmier, care făceau flori frumoase și mari cât roata carului. Fata întrebă dacă aceasta e țara unde merg, dar frații ei clătinară din cap în semn că nu este;

palatul acesta minunat, care își schimba mereu înfățișarea, era locuința zânei Morgana. Niciodată făptură omenească nu-i pășise pragul. Pe când privea Elsa, fermecată de vederea aceasta, munți, păduri, castel se năruiră deodată, și-n locul lor văzură douăzeci de biserici mărețe, toate la fel, cu turnurile și ferestrele ascuțite. I se păru că aude și orga cântând, dar era numai vuietul valurilor. Ajunseseră chiar aproape de bisericile acelea când, pe neașteptate, le văzu prefăcându-se în corăbii multe care se legănau sub ea; apoi se șterseră și ele, și rămase doar o ceață care plutea deasupra mării.

În sfârșit iată și țara unde trebuiau să ajungă. Erau munți albaștri cu păduri de cedri, orașe, palate. Cu mult înainte de asfințitul soarelui, Elsa se afla pe-o stâncă, în fața unei peșteri mari înconjurată de o pajiște întinsă, ca un covor înflorit.

—Acum să vedem ce-o să visezi la noapte, îi spuse cel mai mic dintre frați, și-i arătă odăița ei de culcare.

—De-aș visa numai cum să vă fiu de vreun folos, răspunse ea; și gândul acesta atât îi stăpâni mintea, că până ce adormi ea se rugă lui Dumnezeu să-i vină într-ajutor.

Deodată, i se păru că-i ridicată în slăvile cerești până la palatul de ceață al Zânei Morgana. Acum Zâna venea spre ea, și, cu toată frumusețea și strălucirea ei, semăna aidoma cu baba care-i dăduse fructe în pădure, și care-i spusese despre cei unsprezece cocori albi ce purtau pe cap coroane de aur.

—Frații tăi ar putea scăpa de legăturile vrăjii, zise zâna, dar îți trebuie pentru asta multă putere și statornicie. E adevărat că apa, deși atingerea ei e mai ușoară ca atingerea mâinilor tale, rotunjește pietrele cele mai aspre; dar ea nu suferă durerea ce vor trebui s-o îndure degetele tale; ea n-are simțire și nu știe nimic din chinurile care te așteaptă. Vezi urzica asta? Sunt multe la fel împrejurul peșterii în care dormi tu. Dar acelea care cresc pe morminte în cimitir sunt singurele care îți vor fi de folos. Nu uita nimic din ceea ce-ți spun! Din locurile acelea să culegi urzicile, cu toate că mâna ta, numai cât le-o atinge, are să se facă toată bășici; să strivești cu picioarele tale urzicile acestea, să le faci fuioare, să le torci și să faci din ele unsprezece haine cu mâneci lungi. Vei arunca aceste haine peste cei unsprezece cocori și vraja va înceta. Dar, ține bine minte că din ziua de când vei începe lucrul și până ce-l vei sfârși, ani de-ar trebui să treacă până atunci, un cuvânt să nu spui. O vorbă de vei rosti, vorba aceea va străpunge inima fraților tăi ca o lovitură de cuțit. Nu uita nimic din sfaturile mele.

Zâna atinse cu urzica mâna Elsei, și Elsa se deșteptă ca arsă de foc. Era ziuă de mult, și în locul în care dormise era o urzică întocmai ca aceea pe care o văzuse în vis. Atunci fata îngenunche, mulțumi lui Dumnezeu, și ieși din peșteră ca să se apuce de lucru. Culese cu mâinile ei delicate urzicile care o usturau, și răbdă cu dragă inimă durerea, ca să-și scape frații ei iubiți. Zdrobi cu picioarele ei goale fiecare urzică, și făcu din toate fuioare verzi.